15. Villanueva-Guerrero, O., Travassos, B., Nobari, H., Albalad-Aiguabella, R., Mainer-Pardos, E. (2026). Effects of strength and speed training programs on physical performance variables in futsal players: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*. 2026; 11(2): 170. DOI: https://doi.org/10.3390/jfmk11020170 [in English].

16. Galy, O., Zongo, P., Chamari, K., Chaouachi, A., Michalak, E., Dellal, A., Castagna, C., Hue, O. (2015). Anthropometric and physiological characteristics of Melanesian futsal players: a first approach to talent identification in Oceania. *Biology of Sport*. 2015; 32(2): 135–141. DOI: https://doi.org/10.5604/20831862.1140428 [in English].

Стаття надійшла до редакції / Received 16.07.2026
Прийнята до друку / Accepted 09.08.2026
Опубліковано / Published 28.09.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.09(209).10
УДК: 796.01/.09: 796.33

Дулібський А. В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри футболу,
Львівський державний університет фізичної культури
імені І. Боберського, м. Львів
https://orcid.org/0000-0001-6652-8391
Каратник І. В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри спортивних та рекреаційних ігор,
Львівський державний університет фізичної культури
імені І. Боберського, м. Львів
https://orcid.org/0000-0001-5378-2956
Хоркавий Б. В.,
викладач кафедри футболу,
Львівський державний університет фізичної культури
імені І. Боберського, м. Львів
https://orcid.org/0000-0003-4679-0047
Вербіцький С. Ю.,
викладач кафедри спортивних та рекреаційних ігор,
Львівський державний університет фізичної культури
імені І. Боберського, м. Львів
https://orcid.org/0000-0003-0588-1698
Савків Я. В.,
магістрант кафедри футболу,
Львівський державний університет фізичної культури
імені І. Боберського, м. Львів
https://orcid.org/0009-0004-3399-6120

СПОРТИВНИЙ ВІДБІР, СЕЛЕКЦІЯ ТА ІГРОВА ОРІЄНТАЦІЯ ФУТБОЛІСТІВ У НОРВЕГІЇ

У статті досліджено особливості організації спортивного відбору, селекції та ігрової орієнтації футболістів у Норвегії. Розкрито історичні передумови реформування системи розвитку норвезького футболу, роль продуманої координації молодіжного футболу, а також ключові напрями модернізації інфраструктури та методики спеціалізованого навчання та спортивної підготовки гравців у Норвегії.

Особливу увагу приділено вивченню проблем навчання, виховання, тренування, удосконалення та розвитку норвезьких футболістів з метою досягнення високих результатів у професійному спорті. Показано, що норвезька модель поєднує системність, демократичність та орієнтацію на задоволення дітей від гри, що забезпечує масовість та конкурентоспроможність футболу.

Мета роботи – вивчення, систематизація та вибіркова трансляція позитивного досвіду Норвегії у сфері спортивного відбору, селекції та ігрової орієнтації футболістів для адаптації до сучасних умов розвитку українського футболу, зокрема у контексті воєнного стану і післявоєнної відбудови соціальних інституцій.

***Ключові слова**: спортивний відбір, селекція, ігрова орієнтація, Норвегія, інфраструктура, розвиток, талант.*

***Dulibskyy Andriy, Karatnyk Ivan, Khorkavyy Bohdan, Verbitskyi Serhiy, Savkiv Yaroslav. Sports Selection and Game Orientation of Footballers in Norway.** The current stage of Ukrainian football's development calls for a systematic approach to addressing a number of complex issues related to improving the quality of play and enhancing the competitiveness of Ukrainian teams on the international stage.*

This article examines the characteristics of the organization of sports selection, talent identification, and game orientation for football players in Norway. It explores the historical background of the reform of the football development system, the role of well-planned coordination of youth football, as well as key areas for modernizing the infrastructure and methodologies of specialized training and athletic preparation for players. Particular attention is paid to the issues of education, upbringing, training, improvement, and development of football players with the aim of achieving high results in professional sports. It is shown that the Norwegian model combines a systematic approach, democratic principles, and a focus on children's enjoyment of the game, which ensures the widespread participation in and competitiveness of football.

The successes of the national football team and leading professional football clubs in recent years, as well as those of Norway's outstanding individual football players, are undeniable. This Scandinavian country, with a population of 5 million, a harsh climate, and only 32 professional football clubs, has managed to develop and nurture a "golden generation" of footballers.

The purpose of this study is to examine, systematize, and selectively adapt Norway's positive experiences in the areas of sports screening, player selection, and game orientation for football players, with a view to adapting them to the current conditions of Ukrainian football's development, particularly in the context of martial law and the post-war reconstruction of social institutions.

Keywords: *sports selection, talent identification, game orientation, Norway, infrastructure, player development.*

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Футбол у XXI столітті перетворився на глобальний соціокультурний феномен, що виходить далеко за межі спортивної діяльності. Успіхи національних збірних команд з футболу та професійних футбольних клубів дедалі більше залежать від багатьох факторів, і зокрема ефективності системи спортивного відбору, селекції та ігрової орієнтації футболістів. У цих умовах питання спортивного відбору, селекції та ігрової орієнтації футболістів набувають особливого значення, адже саме вони визначають якість становлення і формування кар'єр майбутніх професійних футболістів та конкурентоспроможність національних збірних і професійних клубних команд з футболу на міжнародній арені.

Традиційні підходи до відбору, орієнтовані переважно на показники фізичних параметрів та змагальної результативності у юному віці, дедалі більше поступаються місцем комплексним системам, які враховують технічні, тактичні, психологічні та соціокультурні чинники розвитку юного футболіста [1]. У цьому контексті досвід Норвегії є показовим прикладом трансформації футбольної системи: від орієнтації на силовий англійський стиль у 1990-х роках XX століття до сучасної моделі, що базується на бездоганній технічній майстерності, інтелектуальному розумінні гри та демократичних принципах залучення дітей, підлітків до масового, і у майбутньому – до напівпрофесійного та професійного спорту.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних моделей спортивного відбору для українського футболу, який перебуває на етапі реформування та прагне інтегруватися у європейський простір високих спортивних досягнень. Вивчення норвезького досвіду дозволяє не тільки зрозуміти механізми масового залучення дітей до футболу, але й оцінити методики індивідуального розвитку гравців, що забезпечують формування конкурентоспроможних спортсменів на рівні провідних європейських ліг і національних команд з футболу.

Вважаємо, що вивчення передового досвіду побудови і організації системи спортивного відбору, селекції та ігрової орієнтації футболістів можуть заповнити значну прогалину у розумінні глибинних процесів успіху у сучасному спорті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професіоналізація розвитку футбольних талантів мала значний вплив на професійні кар'єри та життя норвезьких футболістів [4; 5; 7; 8; 9; 10]. Футбольний і освітній аспекти визначення професійної ідентичності поєднуються в офіційних методиках середньої та старшої шкільної та спеціалізованої освіти, де вибір програми спортивної школи суттєво впливає на те, як організована методологія й практика пошуку, ідентифікації та розвитку футбольних талантів у Норвегії.

Згідно з матеріалами дослідження, наведеними у статті Belling, A. The professionalisation of youth football in Norway [4], модель академічного розвитку та відбору гравців в академіях норвезьких (і загалом європейських) клубів базується на декількох ключових критеріях та стратегічних напрямах:

1. Критерії та елементи системи пошуку талантів і їх ідентифікації, спортивного відбору, селекції, ігрової орієнтації та розвитку гравців.

Класифікація програм розвитку (зокрема, в рамках вимог класифікації академій та національних стандартів) базується на декількох ключових напрямах (стратегічних пунктах), серед яких основними є:

- закріплення розуміння стратегії (Anchoring): спільне розуміння та відданість обраній системі розвитку та відбору юних талантів на рівні всього клубу.

- логістика та картографування змагальної діяльності гравців (Player logistics): системний моніторинг та відстеження руху гравців через усі вікові категорії академії.

Навчально-тренувальний процес та ігрова платформа побудовані за принципом створення оптимального двох-трьохденного (до 12 років), п'ятиденного (до 16 років) і шестиденного (після 17 років) навчально-тренувального та ігрового середовища й забезпечення змагань відповідного вікового та спортивного рівня.

Біологічне дозрівання та відносний вік (Biological maturation & Relative Age Effect): урахування індивідуальних темпів фізичного розвитку (зокрема, перевірка "гіпотези аутсайдера"), щоб не відсіювати технічних і розумних гравців, які пізніше дозрівають фізично.

Вимірювання продуктивності: оцінка ефективності діяльності академії за критеріями просування молодих гравців до першої команди, наданого ігрового часу та їхньої подальшої ринкової/трансферної вартості [4; 8; 11].

2. Основні стратегічні підходи до відбору, селекції та ігрової орієнтації гравців: екопедагогічний підхід до розвитку: замість ранньої жорстокої селекції та болісного відсіювання дітей акцент робиться на створення стійкого середовища для зростання гравця у рамках місцевої футбольної екопедагогічної системи.

Співпраця з місцевими клубами та школами: оптимізація процесу спеціалізованого навчання і спортивної підготовки за рахунок партнерства з регіональними аматорськими і напівпрофесійними клубами та закладами освіти, що дозволяє контролювати та відбирати найкращі таланти з ширшої бази даних. Баланс спортивних результатів і кар'єрного/соціального розвитку: сучасні академії футболу орієнтуються не тільки на фізичні й техніко-тактичні навички, а і на психосоціальні потреби та готовність спортсмена до дорослого життя.

Спираючись на теорію комунікативної дії Юргена Габермаса [6], інструментальна та комунікативна раціональність у футболі використовуються для аналізу та обговорення того, як ідентичність талановитих гравців впливає на організацію та проведення навчально-тренувального процесу дитячо-юнацьких академій футболу, професійних футбольних клубів, національних збірних команд. Це частково обмежує формування професійної футбольної ідентичності, оскільки прагнення до максимального результату та особистого успіху талановитих гравців все частіше стає єдиним доступним шляхом професійного розвитку [1; 4; 5].

Талановитим футболістам потрібні відданість справі та наполегливість, щоб розвивати свої спортивні таланти, але немає сумнівів, що їм також потрібна освіта, оскільки шанси стати професійним футболістом найвищої кваліфікації у дітей, які починають свій шлях у футболі, статистично не надто високі [2; 3]. Щоб забезпечити можливість займатися як освітою, так і спортом, у Норвегії були розроблені програми державних та приватних середніх спортивних шкіл (Secondary sports school programmes (SSP)) та моделі класифікації академій (Academy Classification Model (ACM)), які забезпечують цілісну та постійну альтернативу для більшості дітей, які займаються організованим спортом у країні. Варіанти програм середніх спортивних шкіл (SSP) та моделей класифікації академій футболу (ACM) набувають поширення у багатьох країнах Європи (Англія, Данія, Іспанія, Німеччина, Португалія, Чехія, Франція, Фінляндія, Швеція), але часто приймалися без належного врахування соціокультурного контексту [5; 7; 9].

Продумане поєднання програм (SSP) і моделей (ACM) у розвитку футбольних талантів натомість відіграло свою певну роль у залученні до їх реалізації старших школярів і студентів вищих навчальних закладів у якості помічників й асистентів тренерів, оскільки неоліберальні реформи зробили цей напрям соціальної зайнятості значно ринково орієнтованішими. Це призвело до того, що скандинавські програми соціального забезпечення дедалі частіше застосовують науково-дослідний та інструментально-орієнтований підхід до академічного й спортивного розвитку талановитих у футбольному плані дітей різного віку та кваліфікації, залишаючи гравцям завдання поєднувати спортивні, освітні та соціальні вимоги [8; 9; 10].

Висвітлення процедури теоретико-методологічного із зазначенням методів дослідження. Метою даної наукової роботи є вивчення, систематизація та вибіркова трансляція позитивного досвіду Норвегії у сфері спортивного відбору, селекції та ігрової орієнтації футболістів для адаптації його до сучасних умов розвитку українського футболу, зокрема у контексті воєнного стану і післявоєнної відбудови соціальних інституцій.

Дослідження спрямоване на визначення теоретико-методичних засад, що забезпечують ефективність норвезької моделі, та розробку рекомендацій щодо її впровадження у систему дитячо-юнацького, масового і професійного футболу України з урахуванням соціальних, інфраструктурних і психологічних чинників.

Дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, який поєднує педагогічну, соціологічну, психологічну та спортивно-наукову парадигми. Методологічною основою дослідження є:

- концепція системного розвитку спортивних талантів (H. Grøttland, NFF, 2006 - 2024 рр.);
- теорія комунікативної дії Ю. Габермаса, застосована для аналізу взаємодії освітніх і спортивних компонентів у програмах державних та приватних середніх спортивних шкіл (SSP) та моделей класифікації академій футболу (ACM) (Belling, 2025);
- принципи гуманістичної педагогіки спорту, що передбачають розвиток особистості через гру, а не через досягнення певного результату;
- положення української школи спортивної науки (Дулібський А.В, 2003 - 2025 рр.), які визначають відбір як тривалий педагогічний процес.

Для досягнення мети використано комплекс **методів**:

1. Теоретичні методи: аналіз і синтез наукових джерел (монографій, статей, нормативних документів Норвезької федерації футболу, УЄФА, ФІФА); порівняльно-історичний метод – для зіставлення етапів розвитку системи відбору в Норвегії та Україні; контент-аналіз публікацій у наукометричних базах Scopus, Web of Science, Google Scholar; системно-структурний аналіз – для побудови моделі адаптації норвезької системи до українських реалій.
2. Емпіричні методи: експертне опитування тренерів дитячо-юнацьких академій України щодо можливостей впровадження елементів норвезької моделі; спостереження за навчально-тренувальним процесом в академіях футболу ("Динамо" Київ, "Шахтар" Донецьк, "Карпати" Львів, "Рух" Львів, "Полісся" Житомир, ЛНЗ Черкаси, "Нива" Тернопіль, "Прикарпаття" Івано-Франківськ, "Скала" Стрий); аналіз статистичних даних Федерації футболу Норвегії (NFF) та Української асоціації футболу (УАФ) щодо кількості зареєстрованих гравців, тренерів і клубів; моделювання сценаріїв розвитку українського футболу в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови з використанням елементів норвезької системи.

3. Методи узагальнення та інтерпретації: побудова аналітичних таблиць і схем (зокрема моделі адаптації норвезької системи); формування рекомендацій щодо трансляції позитивного досвіду Норвегії у практику футбольних шкіл та академій футболу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спорт і розвиток талантів у скандинавських країнах традиційно не мали сильних національних систем елітного футболу та моделей розвитку талантів на базі академій. Натомість нормою була співпраця між низовим, масовим та елітним футболом, хоча в останні роки весь спортивний сектор, особливо елітний, пройшов процес достатньо виваженої стандартизації та професіоналізації [4; 5; 7; 8; 9;10].

Український футбол нині стикається з низкою викликів, які пов'язані, перш за все, з неспровокованою екзистенційною війною та атаками на цивільну, у тому числі спортивну інфраструктуру, якої подекуди недостатньо у багатьох районах України. Проблемою також є і нерівномірний доступ дітей до якісних навчально-тренувальних умов, надмірна орієнтація на результат у ранньому віці, що часто призводить до психо-емоційного вигорання дітей, які займаються футболом. У цьому контексті вибіркова трансляція норвезького досвіду може стати важливим чинником реформування, адаптуючи її до реалій воєнного часу:

1. Інфраструктурний фактор: пріоритетним завданням є створення безпечних навчально-тренувальних майданчиків у тилових регіонах, використання мобільних та модульних спортивних споруд, які можна швидко встановлювати у територіальних громадах, що постраждали від атак.

2. Методика: впровадження системи навчання грі в футбол у форматах від 1х1, 2х2, 3х3, 4х4 у 5 - 7 років до 5х5, 6х6, 7х7, 8х8 та 9х9 у 12 - 13 років, що потребує менших площ і дозволяє проводити навчально-тренувальні заняття навіть у закритих приміщеннях чи укриттях.

3. Соціальний аспект: особливе значення має психологічна підтримка дітей, які переживають травматичний досвід війни. Принцип "Радість спорту для всіх" може стати інструментом реабілітації та соціальної інтеграції.

4. Системність спортивного відбору і селекції: створення регіональних центрів розвитку талантів у відносно безпечних областях, які б забезпечували єдині стандарти спеціалізованого навчання і спортивної підготовки та поступове задіювання молодих гравців у професійному футболі (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика системності спортивного відбору і селекції в Україні та Норвегії

Параметри	**НОРВЕГІЯ**	**УКРАЇНА**	**Можливості адаптації та трансляції досвіду**
Інфраструктура	Щорічне відкриття понад 100 штучних полів, включно з критими манежами; доступність у віддалених регіонах	Руйнування стадіонів та спортивних баз через атаки агресора; обмежений доступ до якісних майданчиків у прифронтових і тилових районах	Використання мобільних та модульних спортивних споруд; облаштування безпечних майданчиків у тилових регіонах; інтеграція занять у закритих приміщеннях та укриттях
Методика відбору, спеціалізованого навчання та спортивної підготовки	Орієнтація на удосконалення техніки та інтелектуальне розуміння гри; формат 6х6 та 7х7 до 13 років; індивідуальна робота над контролем м'яча, передачами м'яча, дриблінгом	Часто відсутні умови для повноцінних навчально-тренувальних занять; заняття переривaються через повітряні тривоги; психологічний тиск на дітей	Використання малих форматів (1х1, 2х2, 3х3 у 5 - 7 років до 5х5 та 9х9 у 12 - 13 років) у закритих приміщеннях; акцент на індивідуальних технічних вправах, які можна виконувати у домашніх умовах чи укриттях
Соціокультурний підхід	Принцип "Joy of Sport for All"; спільні тренування хлопців і дівчат; відсутність тиску результату офіційних змагань до 17-річного віку	Діти переживають травматичний досвід війни; підвищений рівень стресу; обмежені можливості для соціальної інтеграції	Використання футболу як інструменту психологічної реабілітації; спільні заняття для дітей різних соціальних груп; зменшення акценту на результат, підвищення ролі гри як терапії
Системність селекції	National Team School (з 2014 р.) – центр розвитку талантів; стандартизовані методики; навчання і контроль тренерів-практиків	Відсутність єдиної системи у кризових умовах; нерівномірний доступ до якісних навчально-тренувальних програм	Створення регіональних центрів розвитку талантів у безпечних областях; дистанційні програми навчання і підготовки; залучення тренерів-практиків онлайн
Фінансування	Спорт існує за рахунок спонсорів та інвесторів; клуби активно залучають до співпраці громади	Значні фінансові втрати через війну; обмежені ресурси держави та клубів	Розвиток партнерства із міжнародними фондами та діаспорою; залучення грантів на відновлення спортивної інфраструктури

В умовах воєнного стану Україна змушена одночасно вирішувати два важливих завдання:

1. Збереження та відновлення спортивної інфраструктури як бази для масового залучення дітей до футболу.
2. Підтримка системи селекції та розвитку талантів для забезпечення конкурентоспроможності національних команд у майбутньому.

У цьому контексті досвід Норвегії є надзвичайно цінним. Країна з невеликим населенням та складними кліматичними умовами змогла побудувати ефективну систему спортивного відбору, яка базується на трьох ключових принципах:

1. Інфраструктурна доступність: створення сучасних майданчиків навіть у віддалених регіонах.
2. Методична стандартизація: орієнтація на техніко-тактичний та інтелектуально-ігровий розвиток гравців.
3. Соціокультурна інклюзивність: принцип "Joy of Sport for All", що знімає тиск результату та забезпечує рівні можливості для всіх дітей.

На основі викладеного вище ми пропонуємо дорожню карту адаптації норвезької моделі розвитку футболу до умов воєнного стану в Україні, побудована за трьома етапами – короткотерміновим, середньотерміновим і довготерміновим. Вона поєднує принципи системності, безпеки, інклюзивності та професійного зростання, з урахуванням реалій війни й потреб українського суспільства (табл. 2).

Таблиця 2

Умовна карта адаптації норвезької моделі розвитку футболу
до умов воєнного стану в Україні

Етап	Мета	Інфра-структура	Методика	Соціаль-ний аспект	Селекція	Фінансу-вання
Коротко-терміновий (6 - 12 місяців)	Сформувати безпечні умови для навчально-тренувальних занять і психологічну підтримку дітей	Мобільні та модульні майданчики у безпечних регіонах; використан-ня спортивних залів та укриттів	Компактні формати (від 1х1, 2х2 до 6х6, 7х7); дистанційні програми; онлайн-платформи для навчання тренерів	Програми психологічної реабілітації; спільні заняття для дітей із прифронтових територій та ВПО	Формування бази даних юних гравців; дистанційне спостереження через відеоаналіз	Міжнародні гранти (UEFA Foundation, FIFA Solidarity Fund); підтримка української діаспори
Середньо-терміновий (1 - 3 роки)	Створити стійку мережу розвитку футболу, інтегрувати стандарти-зовані методики та забезпечити рівний доступ для всіх дітей, які займаються футболом	Реконструк-ція пошкодже-них стадіонів; будівництво критих манежів; розвиток безпечних навчальних центрів	Єдині стандарти для академій; підготовка і навчання тренерів-практиків з використанням елементів норвезької моделі; видання методичних посібників	Розширення програм "Футбол для всіх"; інтеграція дітей з особливими потребами; розвиток аматорського та жіночого футболу	Регіональні центри розвитку талантів; національні фестивалі дитячого футболу без акценту на результат	Партнерства з міжнародними фондами; залучення бізнесу до програм соціальної відповідаль-ності
Довго-терміно-вий (3 - 7 років)	Побудувати цілісну систему розвитку футболу, що поєднує масовість, якість і міжнародну конкуренто-спроможність	Національна мережа академій нового покоління; цифрові технології (ШІ, аналітика, відеозаняття)	Інтеграція програм у європейські стандарти; розвиток науково-дослідних центрів футболу та педагогіки	Культура футболу як соціальної єдності; використання гри для відновлення громад і ветеранів	Національна школа національних збірних команд; системна підготовка до міжнародних турнірів	Змішана модель: державна підтримка, спонсори, гранти, комерційні академії; фонд розвитку українського футболу

Висновки.

1. Сучасний дитячо-юнацький і професійний футбол в Україні розвивається в умовах надзвичайних викликів. Повномасштабна агресія з боку російської федерації поставила під загрозу не лише існування спортивної інфраструктури, але й саму можливість системного розвитку дитячо-юнацького та професійного футболу. Руйнування стадіонів, спортивних шкіл, навчально-тренувальних баз у прифронтових і тилових районах, а також постійні атаки на цивільну інфраструктуру створюють додаткові бар'єри для організації якісного процесу відбору, спеціалізованого навчання та спортивної підготовки гравців високого класу.

2. У науковому вимірі дослідження норвезької моделі розвитку футболу дозволяє розширити теоретико-методичну базу спортивного відбору у футболі з урахуванням кризових умов; інтегрувати міжнародний досвід у вітчизняні дослідження, адаптуючи його до реалій війни; сформувати нові підходи до аналізу ігрової орієнтації та розвитку особистості футболіста як інструменту соціальної стійкості.

3. У практичному вимірі такий підхід сприятиме збереженню масового дитячо-юнацького футболу як важливого елементу соціальної стабільності; підвищенню конкурентоспроможності українських команд у післявоєнний період; формуванню системи психологічної та соціальної підтримки дітей через спорт, що є критично важливим у контексті війни.

4. Адаптація норвезької моделі до українських умов воєнного часу передбачає вибіркову трансляцію ключових принципів:

- розвиток мобільної та безпечної інфраструктури;
- акцент на індивідуальній технічній підготовці у малих ігрових форматах;
- використання футболу як інструменту психологічної підтримки дітей;
- створення регіональних центрів розвитку талантів у відносно безпечних областях;
- залучення міжнародних партнерів для фінансування та підтримки навчально-тренувальних програм і програм навчання тренерів.

5. Таким чином, навіть у надзвичайних умовах війни футбол може залишатися важливим елементом соціальної стійкості та формування майбутнього професійного спорту в Україні.

Література

1.Дулібський А. Спортивний відбір у футболі / А.В. Дулібський, А.Г. Ященко, В.В. Ніколаєнко // *Навчально-методичний посібник*. – К., *Федерація футболу України*, 2003. - 135 с.

2.Дулібський, А. В. Спортивний відбір у футболі як раціональна система педагогічного пошуку обдарованих людей у галузі спорту. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, (8(128), 2020. 54-60. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8(128).13

3.Дулібський А. Спортивний відбір у системі багаторічної спеціалізованої освіти футболістів. - / Андрій Дулібський // - *Спортивна наука України: Електронне наукове видання*. – Львів, 2015. №4 (68). С. 28 - 35. – Режим доступу: http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/340/329.

4.Belling, A. (2023). The professionalization of youth football in Norway. In M. Szerovay, A. Nevala, & H. Itkonen (Eds.), *Football in the Nordic countries* (pp. 106–118). Routledge.

5.Gagnås, H. L., & Thue Bjørndal, C. (2025). The impact of the academy classification model on coaching practices in Norwegian football: a Foucauldian analysis of governance and player development. *Sports Coaching Review*, 1–15. https://doi.org/10.1080/21640629.2025.2550837

6.Kellner D. Habermas and the mutations of the public sphere. *Philosophy & Social Criticism*. 2024. https://doi.org/10.1177/01914537231223845

7.Nilsen, A. K., Øvrevik Kjerland, G., & Fusche Moe, V. (2024). Designing talent development in football – a document analysis of the Norwegian academy classification model. *Soccer & Society*, 25(8), 1046–1062. https://doi.org/10.1080/14660970.2024.2313970

8.Nilsen, A. K., Fusche Moe, V., & Øvrevik Kjerland, G. (2024). How has applying a national player development programme influenced the local talent development models within two top Norwegian football clubs' academy practices? *Cogent Social Sciences*, 10 (1). https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2349130

9.Seippel, O., Gjesdal, S., Bjørndal, C. T., & Waldenstrøm, S. R. S. (2026). The grass is greener on the other side! On club transfers in Norwegian youth football. *Managing Sport and Leisure*, 1–18. https://doi.org/10.1080/23750472.2026.2689644

10. Thue Bjørndal, C. (2026). Power, discipline and subjectification in the Norwegian Football Association's Talent Pathway. *Sports Coaching Review*, 1–13. https://doi.org/10.1080/21640629.2026.2642492

11. Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.transfermarkt.co.in/

References

1. Dulibskyy, A.V., Yashchenko, A.G. and Nikolaenko, V.V. (2003) Sportyvnyi vidbir u futboli. [Sports selection in football]. Educational and methodical manuscript. - Kyiv, *Football Federation of Ukraine*. 2003. 135 s. [in Ukrainian]

2. Dulibskyy A. (2020). Sportyvnyi vidbir u futboli iak ratsionalna systema pedagogichnogo poshuku obdarovanykh liudei u galuzi sportu. [Sports selection in football as a rational system of a pedagogical search talented people in the sports industry]. *Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University*. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports). Issue 8 (128) 2020. DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.8(128).13 [in Ukrainian]

3. Dulibskyy, A.V. (2015). Sportyvnyi vidbir u systemi spetsializovanoji osvity futbolistiv. [Sports selection in the system of long-term specialized education of footballers]. Available at: http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/340/329. (accessed August 28, 2015). [in Ukrainian]

4. Belling, A. (2023). The professionalization of youth football in Norway. In M. Szerovay, A. Nevala, & H. Itkonen (Eds.), *Football in the Nordic countries* (pp. 106 - 118). Routledge.

5. Gagnås, H. L., & Thue Bjørndal, C. (2025). The impact of the academy classification model on coaching practices in Norwegian football: a Foucauldian analysis of governance and player development. *Sports Coaching Review*, 1-15. https://doi.org/10.1080/21640629.2025.2550837

6. Kellner D. Habermas and the mutations of the public sphere. *Philosophy & Social Criticism*. 2024. https://doi.org/10.1177/01914537231223845
7. Nilsen, A. K., Øvrevik Kjerland, G., & Fusche Moe, V. (2024). Designing talent development in football – a document analysis of the Norwegian academy classification model. *Soccer & Society*, *25*(8), 1046-1062. https://doi.org/10.1080/14660970.2024.2313970
8. Nilsen, A. K., Fusche Moe, V., & Øvrevik Kjerland, G. (2024). How has applying a national player development programme influenced the local talent development models within two top Norwegian football clubs' academy practices? *Cogent Social Sciences*, *10* (1). https://doi.org/10.1080/23311886.2024.2349130
9. Seippel, Ø., Gjesdal, S., Bjørndal, C. T., & Waldenstrøm, S. R. S. (2026). The grass is greener on the other side! On club transfers in Norwegian youth football. *Managing Sport and Leisure*, 1-18. https://doi.org/10.1080/23750472.2026.2689644
10. Thue Bjørndal, C. (2026). Power, discipline and subjectification in the Norwegian Football Association's Talent Pathway. *Sports Coaching Review*, 1–13. https://doi.org/10.1080/21640629.2026.2642492
11. Electronic resource. - Access mode: https://www.transfermarkt.co.in/

Стаття надійшла до редакції / Received 01.07.2026
Прийнята до друку / Accepted 11.08.2026
Опубліковано / Published 28.09.2026

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2026.09(209).11

Жембровський С. М.
кандидат педагогічних наук, професор,
начальник кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій
Національний університет оборони України, м. Київ
https://orcid.org/0000-0003-4903-9398
Бондар Д. О.
ад'юнкт кафедри теорії, методики та організації фізичної підготовки і спорту навчально-наукового інституту фізичної культури
та спортивно-оздоровчих технологій
Національний університет оборони України, м. Київ
https://orcid.org/0000-0003-3046-7683

ЗМІСТ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПІД ЧАС БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ НОВОБРАНЦІВ АРМІЙ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

У статті проаналізовано зміст фізичної підготовки новобранців під час базової підготовки у Збройних силах США, Бундесвері та Армії оборони Ізраїлю. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення фізичної підготовки у системі базової загальновійськової підготовки Збройних Сил України, зокрема через недостатній обсяг навчальних занять, недотримання принципів фізичної підготовки та потребу адаптації до сучасних умов бойових дій. Метою дослідження є аналіз форм, методів і засобів фізичної підготовки новобранців армій зарубіжних країн, що мають практичний досвід ведення бойових дій. Для досягнення поставленої мети використано методи аналізу та синтезу наукової і методичної літератури. Встановлено, що системи фізичної підготовки досліджуваних армій характеризуються практичною спрямованістю, поетапним підвищенням фізичних навантажень, інтеграцією фізичної підготовки у навчально-бойову діяльність, застосуванням функціонально орієнтованих тестів контролю та індивідуалізацією тренувального процесу.

Ключові слова: *форми, методи, засоби, фізична підготовка, базова загальновійськова підготовка, військовослужбовці, армії зарубіжних країн.*

The article analyzes the content of physical training for recruits during basic training in the Armed Forces of the United States, the Bundeswehr, and the Israel Defense Forces. The relevance of the study is determined by the need to improve the physical training system within the Basic General Military Training of the Armed Forces of Ukraine due to the insufficient number of training hours, incomplete implementation of the principles of physical training, and the requirements of modern combat operations.

The purpose of the study was to analyze the forms, methods, and means of physical training used during the basic training of recruits in foreign armed forces with practical combat experience. The research methods included the analysis and synthesis of scientific and methodological literature.

The study examined the organization of physical training, training methods, physical exercises, workload characteristics, and physical fitness assessment systems used in the United States Army, the Bundeswehr, and the Israel Defense Forces. The findings showed that all analyzed systems are characterized by practical orientation, gradual progression of physical workloads, integration of physical training into combat training, and the application of functional fitness assessment. At the same time, each system has specific features related to the organization of training, workload distribution, and control procedures.

The results confirm that the experience of foreign armed forces can be effectively used to improve the content of physical training within the Basic General Military Training system of the Armed Forces of Ukraine through the implementation